C

NOMINA.

ΣΕΡΙΣ Græcis, Seris & Intubus Latinis uocatur. Reliqua quæ illi sunt nomina, in generum distinctione mox dicemus.

GENERA.

Serin Græci in duo fastigia partiuntur, in satiuam & sylueſtrē. Sic & Intubum Latini in duo genera digeſſerunt, in satiuū & erraticum. Satiuū, qui non nisi cultu & humana diligentia prouenit. Erraticū uerò, qui suæ spontis & liber, sub nulla olitoris lege uagatur & errat, dixerunt. Satiuus Intubus, quem priuatim, Plinio lib. xx. cap. viij. teste, Serin nominarūt ueteres, in duas distrahitur species. Vna latiore folio constat, Lactucæ similior. Hæc corrupta ab Intybo uoce, in Hetruria passim Endiuia appellatur. Et debet in omnibus pro uera Endiuia usurpari officinis. Nam qua hodie sub hac uoce utuntur, non est uera Endiuia, sed Lactuca sylueſtris, ut suo diximus loco. Germanicè Endiuien uocari potest. Altera angustiora folia habet, & subamara est. Hæc diminutiuo à Seris nomine Seriola dicitur, quod deinde corrumpentes recentiores Scariolam fecerunt, germanicè Scariol appellari poterit. Erraticus iterum Intybus in duas species, Plinio loco antea citato autore, degenerat. Vna, quæ Græcis ab insigni amaritudine πικρὶς, ἢ λιχώριον nominatur, Latinis autē Ambubeia. Vulgus herbariorū & officinæ Cichoreā uocant, Germani Wegwarten/quasi uiarum custodem, uel Wegweiß/quod peregrinis quasi uiam indicare uideatur. Altera, quæ latiore folio prodit, Plinio Hedypnoïs nominatur, hauddubiè non alia ratione, nisi quod suauiter dormire, somnumq; irrepere faciat. Vel, si paulò durior hæc uidetur interpretatio, quod flos eius præter alias Serides suauiter admodū spiret. Theophrasto libro septimo de plantarū historia, capite septimo, & Plinio lib. xxi. cap. xv. Aphaca alio nomine appellatur: diuersa tamen ab ea quam suprà descripsimus, & quæ aliàs Vitia sylueſtris dicitur. Vulgo Dens leonis, quod folium sinuatim per lacinias denticulatū sit, & Rostrum porcinum nominatur. Officinis nostris, quę barbaris delectantur uocibus, Taraxacon, aut Altaraxacon dicitur, Germanis Kötkraut/Pfaffenrötlin/Pfaffenblatt.

Satiuus Intubus.
Erraticus.
Endiuia.
Seriola.
Scariola.
Cichorea.
Hedypnois.
Aphaca.
Dens leonis.
Rostrum porcinum.
Taraxacon.

FORMA.

Satiuus Intubus caulem edit magnum, rotundum, striatum, frequentibus surculis brachiatū. Germinat foliatu statim à radice uenoso. Flos illi in ramusculis cœruleus, & nonnunquam etiam candidus emicat. Prima autem eius species, ut diximus, folio latiore, altero angustiore constat. Erratici Intubi genus primum, quod Cichorium uocant, germinat à radice post Vergilias, folio Betæ laciniato, ferè semper in solo procumbente: caule magno, fistuloso, frangi cōtumace, multis ramulis brachiato, ad uinctum quoque lentis: flore cœruleo, interdum albo, particulatim usque in autumnū erumpente, qui nubilo etiam die solis exortu panditur, & cum eo circumagitur in occasum, noctu semper compressus, & interdiu hiscens. Hinc panditur rudissimus quorundā error, qui hanc herbā quam Germani Wegwart nominant, Heliotropiū esse cōtendunt, cum tamen primum folia repugnent, quæ non sunt Ocimo similia, neque candida, sed nigricantia magis. Deinde non candidum, sed magna ex parte cœruleū florem habet. Radix denique eius, ut Heliotropij, non inutilis, sed, experientia teste, mirè efficax. Quibus omnibus accedit manifesta cum alijs satiuis Intubis similitudo, quæ una satis docet Intubū esse sylueſtrē, & non Heliotropiū. Vt quorundam temeritatē non satis mirari queam, qui contra apertam ueritatem, & omnium medicorum cōsensum, secus pronunciare audent.

Cichorium.

Alterum, quod Leonis dens nominatur, foljs multis constat, utrinq; denticulatis, in terra sessilibus, cauliculis dodrantalibus, concauis, leuibus & enodibus, flore luteo, sti-

Leonis dens.

INTVBVM SATIVVM LATIFOLIVM.